

Altaskifer

En mer enn 600 millioner år gammel historie

Gratulerer med skifertak.
Denne boken gir deg noe av historien bak de produktene som skal ligge på taket i generasjoner.

Altaskiferen ble til gjennom geologiske sammentreff for mange hundre millioner år siden. I vår tid bearbeidet av erfarne skiferarbeidere med grove hender, store av muskler og enkle redskaper.

En liten histore om Altaskifer fra Stoneart AS.

Sand

Vi må langt tilbake i tid. Kloden var fremdeles i støpeskjeen og kontinentene var ennå samlet. For 600 millioner år siden tok flommene fra store elver med seg elvesand til havs. Sand som besto av kvarts, feltspat og glimmer. Glimmerkornene var lettere og la seg oppå lagene med kvarts og feltspat. Gjennom millioner av år ble det etter hvert tykke lag.

Altaskiferen blir til

Da landområdene millioner av år senere begynte å bevege seg, havnet avsetningene under store fjellmassiv og ble utsatt for enormt trykk og varme. Elvesanden ble til fjell av feltspatførende kvartsittskifer. Mellom lagene lå glimmeret som en fettholdig smøring som gjør at skiferen kløver godt.

Fjell ble flyttet

Kloden var i endring. Kontinentene glir fra hverandre og støter sammen igjen. Elvesanden som er blitt til fjell, presses opp mot overflaten. Gjennom årtusener med erosjon kom skiferen opp i dagen. Altaskiferen regnes i dag for å være vår største skiferforekomst. Vi finner den i Altadalen og Tverrelvdalen, med 10 km mellom ytterkantene. Et stort skiferfelt, men en liten del av vår store klode.

Her finner vi verdens beste skifer.

Fra fjell til naturstein

Naturstein er et samlebegrep for bergarter som brukes i bygningsmessige sammenhenger. Det kan være store og små steinemner, rullestein fra istiden og skifer i forskjellige formater. Produkter vi bearbeider med enkle redskaper.

Noe vi forbinder med det opprinnelige – det ekte. Nordmenn er glad i naturen. Den gir oss inspirasjon og energi. Dette har vi tatt med oss inn i vår særegne norske byggeskikk.

Spalting

Bearbeidingen starter med at blokkene spaltes. Først i tykke plater, så tynnere - ned til takskiferemner på 10 millimeter.

Sveiping og deling

Altaskiferen er den hardeste som finnes. Tyngre å bearbeide enn annen skifer. En erfaren skiferarbeider har lært seg sveiping og hvor blokkene lar seg dele.

Merking og klipping

Skiferen merkes med rissenål i det formatet som gir best utnyttelse. Formatene i ulike størrelser av lappskifer, firkantskifer og rektangulær skifer, sorteres i tre tykkelser. Den tykkeste nederst på taket og den tynneste øverst. Det gir et tak som tåler stormer og store snømengder.

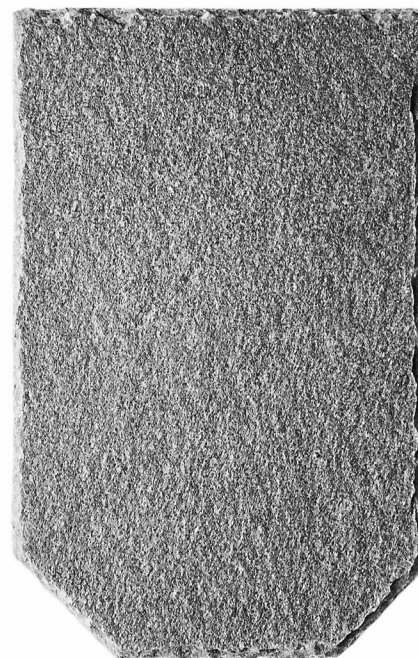
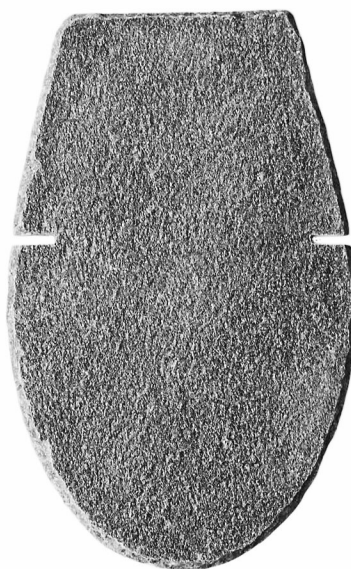
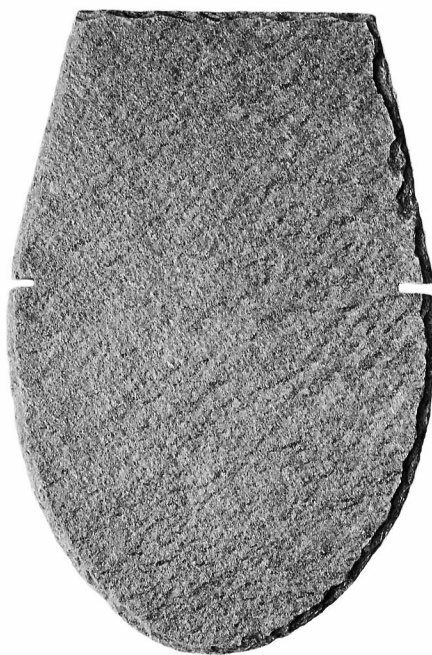

SKIFERARBEIDEREN

Tormod og Bjarne Hartmann begynte i bruddet i 1957 og 63. Der hvor bestefaren begynte mer enn 50 år tidligere. Sommer som vinter. I mørketid og midnattsol står de ute og jobber med hammer og meisel. Blokker blir og delt til emner for takskifer, flis- og bruddheller, fasade, trapper, og heller til torg og fortau. Bjarne og Tormod jobber ute. Det har de alltid gjort. Som generasjonene før dem. De har frisk luft og utsikt. En varm bu og nytrukket kaffe. Og et produkt de er glad i og stolte av.

Altaskiferen har fra 1800 tallet blitt
brukt til bygging og gjenreising av
Norge, som i Ålesund etter bybrannen
i 1904. Mange av våre kirker bevares
gjennom århundrer med skifer fra Alta
på taket. Der vi i dag legger Altaskifer,
kan generasjoner etter oss glede seg
over et vakkert og vedlikeholdsfritt tak.

Denne boken er satt sammen av Stoneart AS - «Best på skifer og stein»

www.stoneart.no

Alle bildene i denne boken er fotografert av Vidar Askland på oppdrag fra Stoneart AS i Alta februar 2016.

Stor takk til Tormod og Bjarne Heitmann som lot oss fotografere dem i deres arbeidsdag.

Altaskifer AS åpnet dørene og tok oss inn i denne fasinerende del av norsk natur og kulturhistorie.

www.stoneart.no

post@stonert.no

Skifer er ikke en reproducerbar ressurs. Den utvinnes fra forekomster som ble dannet for hundrer av millioner år siden. Forekomstene i Alta vil ta slutt. Om noen tusen år. Men produktene vil være der - for alltid!